

BI DANTZA ZAHAR SAGARDO BERRIAREKIN DASTATZEKO

Argazkien iturria: Sagardoaren Lurraldea

Sagardo Berriaren eguneko protokoloa atontzen laguntzeko aukera, eta ondorioz, sustraiak lurrean eta sagar ederrez hornitutako adarrez oparo ageri den festa ezagutzeko aukera izan dugu 2015. urte honen hasieran. Urtebete aurretik iritsi zitzaigun Sagardoetxearen eskutik txotx irekiera ezagutu eta bere errituala egituratzen laguntzeko gonbidapena.

Ikerfolk elkarteak, Juan Antonio Urbeltz buru duela, eta honen baitako Argia dantzari taldeko Iñaki Arregi, Jexux Larrea eta Fernando Aristizabal dantza-maisuak aritu dira erritualari forma ematen. Dantzan eta dantzaz dakidan apurra horiekin ikasitakoa naiz neu ere, eta dantzan, com elkartearen babesean, pozik jaso nuen Sagardoetxeak jarritako erronkari lankidetzan erantzuteko gonbidapena. Aurretik Sagardo Berriaren eguneko ekitaldian egiten zuten bezala, oraingo proposamen koreografikoak Astigar dantza taldeko dantzariak gorpuztu dituzte.

Sagardoaren kultura, sagarraren dantza

Sagardotegiaren kulturaren berezko ongaria duen txalaparta, eta sagarra eta sagardoarekin lotutako sagar-dantza dira Sagardo Berriaren eguneko protokolorako proposatutako lehen plateraren osagaiak. Baztango sagar-dantzan, lau danbolinausiek sagarrak dantzatzen dituzte, eta beraiekin da zerbitzaria, sagardo freskoarekin dantzarien ezarriak asetzeko prest.

Baztanen iraun eta biziberritu den sagar-dantza, Baztango herri gehienetan dantzatzen zen, baina Arizkungoa izan da etenik gabe gaurdaino iraun duena. Azken urteotan Erratzu eta Amaiurren, tokian-tokiko aldaerekin, baina egitura nagusia berberarekin, berreskuratu da. Aita Donostiak eta Resurreccion Maria de Azkuek jaso zituzten

1920ko hamarkadan sagar-dantzen zenbait doinu aldaera, eta horietan oinarrituta 1928an sortu zen Saski Naski ikuskizunerako sagar-dantzan oinarritutako koreografia.

Arizkungo sagar-dantza izan da Sagardo Berriaren eguneko sagar-dantza prestatzeko erabili den eredua. 1967an, Maurizio Elizalderekin ikasi zuten Argiako dantzariak Arizkungo sagar-dantza, eta 47 urte beranduago, haren lanaren jarraitzaile den Patxi Larralderen laguntzarekin atondu dute Astigar dantza taldeko dantzariak dantzatu duten sagar-dantza.

Aureskutik sokara: Sagardogileen soka-dantza

Aureskua eta soka-dantza, gauza bera izan daitezke baina bata bestearen zatitzat ere har liteke. Soka-dantza izan da Euskal Herrian luzaroan erromerietako dantza nagusia. Dantzariak elkarri eskuak eman, eta sokan ateratzen ziren plaza-ara. Esku-dantza, dantza-soka, soka-dantza edo aureskua, izen ugari jaso ditu dantzak. Soka horretako lehen dantzariak, esku-dantzaren aurreko eskuak, alegia, aureskuak, garrantzia berezia zuen eta hainbat garai eta tokitan aureskua izenarekin dantza osoa izendatzera iritsi zen. Soka-dantzan aureskuak egiten zituen dantzak sokarik gabe egiten diren uneak dira gaur egun auresku bezala ezagutzen ditugunak, eta horixe

zen txotx irekieran Astigar dantza taldeko dantzari prestuek egin ohi zutena.

Euskal erritual eta protokoloen artean, ohorezko esku-dantzak, agintarien soka-dantzak edo gremioen aureskuak ohikoak izan direnez, dagoeneko dantzatzen zen aureskua, babesa eta zentzua emango zion sokarekin osatzea izan zen mahai gainean jarritako proposamenetako bat. Kofradia baten soka-dantza gainera, Sagardogileen esku-dantza.

Sagardogileak eskuz esku elkar lotuta, soka bereko kideak direla irudikatuz, ohorea soka-dantzan parte hartzea eta soka-dantzako esku izatean datzala agerrarazten dute. Sagardoa eta sagardogileak dira protagonista soka-dantzan, eta aureskua eta atzeskua beraien ordezkari dira. Soka-dantzak egiten die harrera urteroko gonbidatuei eta sagardogileen abegikortasuna adierazten da, gonbidatu bereziei eskainitako aureskuaren bidez.

Azken urteotako aureskuaren gehiegizko erabilpenak aureskua bera devaluatu du. Edonoiz eta edozertarako egiten da aureskua gaur egun. Talde baten dantza errituala zena, bakarlari baten erakustaldi indibiduala bihurtu da. Sagardo Berriaren eguneko erritual koreografikoan tradizioa aukera eder bihurtu da protokoloa zentzuz bete eta dantzak apaingarri hutsetik harago indar sinbolikoz janzteko.

Hau da aurtengo sagardo berriaren dantza berria.